

İnsan hüquqlarının qorunması dövlətin prioritet vəzifələrindən sayılır

Cəmiyyətin və dövlətin inkişafı bir çox amillərlə yanaşı, demokratiyanın ali prinsiplərindən sayılan insan hüquqlarına da söykənir. Hüquq və azadlıqların təmin edilməsi müasir dünyada demokratik inkişafın ayrılmaz hissəsinə, bəşəriyyətin mənəvi-hüquqi və siyasi ideallarının ali təzahürünə çevrilməklə vətəndaş cəmiyyətinin yetkinliyinin başlıca meyarı hesab olunur.

Ləyaqət, ədalət, bərabərlik, müstəqillik kimi ortaq dəyərlər insan hüququnun başlıca şərtləridir. Bu dəyərlər qanunla müəyyən edilir və qorunur. Bütün sivil dövlətlərdə ümumi hörmət və məsuliyyət predmeti kimi nəzərdən keçirilən bu meyarlar müstəqil Azərbaycan Respublikasının ictimai-siyasi həyatında da özünə möhkəm yer tapmışdır. Azərbaycan yüksək mənəvi dəyərlərə malik tolerant və dünyəvi ölkədir. Müsəlman Şərqiində ilk parlament respublikasının qurulduğu Azərbaycanda Avropadan çox əvvəl qadınlara seçmək və seçilmək hüququ verilmişdir.

Ölkəmiz dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra beynəlxalq cəmiyyətin tamhüquqlu və beynəlxalq hüququn müstəqil subyekti kimi tarixin sınağından uğurla çıxmış, ümumbəşəri dəyərlərin üstünlüyünü qəbul edərək demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət quruculuğunu, eyni zamanda bəşər sivilizasiyasının idealları olan azadlığı, insan hüquqlarını, ədaləti və sülhü özünün inkişaf yolu seçmişdir. Tender bərabərliyi, qadınların cəmiyyətdə hərtərəfli iştirakının təmin olunması ölkəmizin mənəvi dəyərlərlə zənginliyindən xəbər verir.

Artıq 16-cı ildir iyunun 18-i Azərbaycanda İnsan Hüquqları Günü kimi qeyd olunur. Dövlət başçısı İlham Əliyevin 2007-ci il 18 iyun tarixli sərəncamı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən 1998-ci il iyunun 18-də Azərbaycan Respublikasında ilk "İnsan hüquqları müdafiəsinə dair Dövlət Proqramı"nın təsdiq edildiyi və insan hüquqlarının təmin olunmasının dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri kimi müəyyən edildiyi nəzərə alınaraq iyunun 18-i Azərbaycan Respublikasında İnsan Hüquqları Günü kimi təsis olunub.

İnsan hüquqları amili xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin fəaliyyətinin əsası olmuşdur. Ulu Öndər dünyəvi dövlət quruculuğu prosesinin ilkin şərti kimi fundamental insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin zərurətini, ona şərait yaradılmasının vacibliyini həmişə xüsusi qeyd edərək bu sahədə çox mühüm işlər görmüşdür.

Ulu Öndərin müəllifi olduğu Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 48 maddəsi surf insan hüquqlarına həsr edilmişdir. Bundan başqa, Ümummilli Liderin müstəqil Azərbaycana rəhbərlik etdiyi

10 il ərzində 13 məcəllə, 425 qanun, beynəlxalq sənədlərə qoşulmaya dair 419 müvafiq akt, 100 mindən çox insana şamil edilən 32 əfv fərmanı və 7 amnistiya aktı qəbul olunmuşdur.

2001-ci il dekabrın 28-də işə Milli Məclis "Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili haqqında" Konstitusiyaya Qanununu qəbul etmişdir. Müvəkkil təsisatının yaradılması və fəaliyyəti üçün maddi və hüquqi baza formalaşdırılmış, 2002-ci il martın 5-də "Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) haqqında" Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Qanununun tətbiq edilməsi barədə fərman imzalanmışdır. 2002-ci il iyulun 2-də "Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili haqqında" Konstitusiyaya Qanununun tətbiqi ilə əlaqədar bəzi qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi barədə qanun qəbul olunmuşdur.

Prezident İlham Əliyevin 2006-cı il dekabrın 28-də imzaladığı "Azərbaycan Respublikasında insan hüquqlarının müdafiəsi üzrə Milli Fəaliyyət Planının təsdiq edilməsi haqqında" sərəncamında Azərbaycanın müasir inkişaf dövründə hüquqi dövlət quruculuğu və insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində söylərin gücləndirilməsi dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri kimi göstərilir.

Ölkəmizdə aparılan demokratik hüquqi islahatlar in-

san hüquqlarının müdafiəsi sahəsində mühüm irəliləyişlərin əldə edilməsinə şərait yaradıb, bu müddət ərzində ölkəmiz bir çox hüquqi akta qoşulub. BMT və Azərbaycan hökuməti arasında 1998-ci ilin avqustunda "İnsan hüquqları və demokratiyanın dəstəklənməsi sahəsində birgə layihə haqqında" memorandum imzalanıb. 2012-ci ilin dekabrında təsdiq olunmuş "Azərbaycan-2020: gələcəyə baxış" İnkişaf Konsepsiyası da insan hüquqlarının səmərəli qorunması üçün yeni imkanlar açmışdır.

Son illər ölkəmizdə bütün sahələrdə həyata keçirilən əsaslı islahatlar insan hüquq və azadlıqlarının etibarlı şəkildə təmin olunması mexanizmlərinin daha da təkmilləşdirilməsini təmin edib. Bu yerdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 10 fevral tarixli "Penitensiar sahədə fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi, cəza siyasətinin humanistləşdirilməsi və cəmiyyətdən təcridətmə ilə əlaqədar olmayan alternativ cəza və prosessual məcburiyyət tədbirlərinin tətbiqinin genişləndirilməsi barədə" sərəncamını qeyd etmək yerinə düşər. Məhz bu sahədə əsaslı islahatların və proqram xarakterli fərman və sərəncamların imzalanmasının nəticəsidir ki, Azərbaycanda insan hüquqlarının qorunması istiqamətində görülən işlər beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilir.

*Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"*